

Italija. — V torek se je italijanski kralj odpeljal v Berolin na obisk nemškemu cesarju.

Francija. — Klerikalno rojalistične ustaje v Bretoniji je konec. Na bojišču so ostali pravzaprav le trije častniki, podpolkovnik Saint-Remy, kapitan d' Quince in major Le Roy Ladurie, ki pridejo radi svoje upornosti pred vojno sodišče. Bretonci, duševno in telesno zanikarno keltsko-galsko pleme, polno vraž in ostankov nekdanje druidske vere, so klerikalizmu lahko pristopni. Duhovniki, samostani in nune imajo med Bretonci velikanski ugled. Zato so jih klerikalci lahko fanatizirali. V francoski armadi pa je mnogo častnikov, ki so bili vzgojeni v klerikalnih institutih, katerim so bili učitelji samostanci. Vojna šola v St. Cyr ima le klerikalne učitelje, zato pa so njih učenci poslušno orodje klerikalno-rojalistične struje.

Častniki odpovedujejo pokorščino ter se pri tem sklicujejo na svojo vero. Kakšne razmere morejo vsled tega postati, si je lahko misliti. Pripeti se lahko, da odpovedo drugi častniki pokorščino, češ, da so svobodomiselni in brez vere. Tako more končno vse častništvo štrajkati iz raznih privatnih razlogov, ki nimajo z vojaščino in disciplino nikake zveze. Vojni minister André postopa zategadelj z neizprosno ostrostjo in pometa iz častništva nemirne in nepokorne duhove. Njegova metla je velika in trda. Generalni štab se je do malega prenovil, v vojni šoli St. Cyr je odstavil vse klerikalne učitelje in jih nadomestil z državnimi ter upokojil in prestavil celo vrsto častnikov. André posega s trdo roko v razne vojaške kraje, ter navaja z ostrostjo vojaštvo discipline in tovarištvo. Zato pa ga psujejo klerikalni listi z najgršimi priimki. André je prava sreča za Francijo v sedanjem času.

Rusija. — Ker dobivajo kmetske ustaje na Ruskem čimdalje nevarnejši značaj in se vedno bolj pogostokrat ponavljajo, je objavil ruski minister zunanjih del okrožnico, v kateri trdi, da je povzročilo te kmetske nemire večinoma „socijalno-revolucionarna“ skupina, katera hujska kmetske stanovne in jih uporablja v svoje svrhe. Ministrstvo ima natančen načrt teh, baje državi nevarnih elementov, ki delajo propagando po vseh gubernijah. Poiščejo si namreč najbolj nadarjene in inteligentne kmete, poučujejo jih v zgodovini in sociologiji itd. in kadar so zreli za revolucionarno gibanje, jih razpošilja po vseh gubernijah v različne vasi, kjer nastopajo pod krinko kramarjev, poslov itd. kot najnevarnejši agitatorji. Tako imajo revolucionarji daleč segajoče zveze med narodom; podpirajo jih pa zlasti učitelji, učiteljice, učenci duhovniških seminarjev, ranocelniki, vrtnarji in dr. Že leta 1898. je razposlalo ministrstvo razglas, v katerem opozarja vse gubernatorje na tajno agitacijo med narodom ter na namene vladi sovražnega „društva v obrambo narodovih pravic“, ki namerava ustanoviti po gubernijah posamezne družbe ter vzdigniti potem h kratu ves ruski kmetijski narod proti vladi. Že leta 1898. torej je zahtevala vlada, naj posamezne gubernije strogo pazijo na početje svojih podanikov, ter naj s pomočjo policije zatro že v kali vsako upornost. In ker so se gubernatorji premalo brigali za te zahteve vlade, in se nevarni kmetijski nemiri — na primer v guberniji Poltava in v sosednjih pokrajinah — vedno bolj razširjajo, ponavlja minister notranjih del iznova zahteve iz leta 1898. Toda samo s policijo, s knuto in nagajko ruska vlada ne bo mnogo opravila. Vedno ponavljajoče se slabe letine ter razširjajoča se lakota na Ruskem je pač znak, da so rusko kmetijstvo ter sploh razmere na Ruskem potrebne temeljitih reform, o katerih pa ni doslej, žal, ničesar slišati.

Revolucija v Venezueli. — Ustaši zmagujejo skoro povsod. Zavzeli so tudi že luko Barcelono, ki šteje 13.000 prebivalcev. Vladne čete so se po krvavem boju udale. Ustaši so udrli v mesto, oplenili hiše in trgovine ter pomorili mnogo žensk in otrok.

Amerika. — Vojne na Filipinih še ni konec, dasi so imeli Američani že ogromno stroškov in žrtev. Od 4. februarja 1899 do 30. aprila 1902 so izgubili Američani v bitkah in

praskah — skupaj 2561! — že 139 častnikov in 4016 mož, ki so bili ubiti, ter 190 častnikov in 2707 mož, ki so bili ranjeni. Razen teh je padlo, ponesrečilo in umrlo 282 častnikov in 4188 mož. Torej skupaj 11.522 mrtvih in ranjenih. Vzlic vsem grozovitostim niso Američani gospodarji niti glavnega otoka Filipin, otoka Luzona. Le obrežje je američansko, notranjost pa še vedno filipinska. Na otoku Mindanas pa nimajo skoraj nobenih uspehov. Mohamedanski narod Moros, ki šteje okoli 800.000 duš, ne priznava američanske nadvlade. General Chaffee je brzojavil američanski vladi, da se mora začeti z Morosi vojna. Vlada mu je vojno dovolila. Morosi so bojevit narod, ki si je znal tudi proti Špancem ohraniti nekako neodvisnost. V Manili pa sodijo ujete filipinske generale. Obsojeni bodo za več let v ječo. Kruti američanski častniki, ki so počenjali neverjetne bestialnosti, pa se oproščajo. Častniki so dali Filipince potapljati v vodo, pretepati brez preiskave. Nekega avstrijskega žurnalista pa je neki poročnik pretepel in pohodil. Poročnik je dobil za to le ukor. Vojne še dolgo ne bo konec.

Obrtnija.

Nedeljski počitek.

Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 5. avgusta l. 1902., št. 11.882, s katerim se določila §§ 1. in 2. razglasa z dne 11. marca l. 1902., dež. zak. št. 10, o izjemah od predpisa o nedeljskem počitku delovito prenašajo in dopolnjujejo, se glasi:

Določila § 1., lit. B, lit. D in lit. J, potem § 2. razglasa c. kr. deželne vlade z dne 11. marca l. 1902., dež. zak. št. 10, so razveljavljena in se odslej glase tako:

B.

Za obrt frizerjev, brivcev in lasničarjev:

V deželnem stolnem mestu Ljubljani do 2. ure popoldne;

v uradnih krajih c. kr. okrajnih sodišč, potem na Jesenicah, in v zdraviliškem okolišu Bled do 3. ure popoldne.

Nadomestni počitni čas v torek in v petek od 12. ure opoldne do 6. ure zvečer.

D.

Za obrt sladičarjev (konditorjev):

1. V deželnem stolnem mestu Ljubljani je za izdelovanje tistih izdelkov, ki se ne morejo hraniti v zalogi in za prodajo, nedeljsko delo neomejeno dopuščeno, in to tudi na Veliko nedeljo in na tisto nedeljo, na katero eventualno pade Božič.

Nadomestni počitni čas je odmeriti po določenih člena V, odstavek 2, zakona z dne 16. januarja 1895, drž. zak. št. 21.

2. V uradnih krajih okrajnih sodišč:

- a) za izdelovanje do 10. ure dopoldne, toda samo za tako blago, ki se ne more hraniti v zalogi;
- b) za prodajo ves dan.

Nadomestni počitni čas v ponedeljek in v četrtek od 10. ure dopoldne do 4. ure popoldne.

J.

Za trgovinske obrte vsake vrste.

I.

V obče.

1. V deželnem stolnem mestu Ljubljani je ob nedeljah samo prodajanje živil (tudi sadja) od 7. ure zjutraj do 10. ure dopoldne dopuščeno.

2. V uradnih krajih c. kr. okrajnih sodišč je dopuščeno prodajanje blaga pri trgovskem obrtu v obče in prodajanje pri proizvodnih obrtih, v kolikor isto ni po členu VI. in VII. zakona z dne 16. januarja l. 1895., drž. zak. št. 21, posebej uravnano, 6 ur po končani jutranji službi božji v župni cerkvi in

3. v ostalih župnih krajih pa do 4. ure popoldne toda skupaj največ 6 ur in izvzemši ure, ki padejo na jutranjo, dopoldnjo in popoldnjo službo božjo, med katero morajo biti prodajalnice zaprte.

II.

Posebej.

A.

V deželnem stolnem mestu Ljubljani je v nedeljo pred Božičem obrat trgovine vsake vrste od 7. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 3. do 7. ure popoldne dopuščen.

B.

Tiste nedelje, ki pade na nje praznik deželnega patrona (sv. Jožefa dne 19. marca), potem tiste nedelje, katere se zunaj deželnega glavnega mesta deli sv. birma, dalje na nedeljo pred sv. Miklavžem (6. decembra) in na nedeljo pred Božičem je obrat trgovinskih obrtov vsake vrste dopuščen:

v uradnih krajih c. kr. sodišč in v vseh drugih župnih krajih od 7. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 1. ure do 5. ure popoldne.

C.

Z ozirom na posebne krajne razmere je prodajanje pri trgovinskem obrtu in tudi prodajanje pri proizvodnih obrtih, v kolikor ni to po členu VI. in VII. zakona z dne 16. januarja leta 1895., drž. zak. št. 21, posebej uravnano, dopuščeno:

1. V političnem okraju Postojna:

v trgu Postojna na Binkoštno nedeljo od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne za vse trgovinske obrte;

2. v političnem okraju Ljubljanska okolica:

v župnem okraju Dobrava ob nedeljah med 14. avgustom in med nedeljo Marijinega imena (prvo nedeljo po 8. septembru), z všteto zadnjo nedeljo, za medarsko blago in za devocijonalije od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne;

v kraju Spodnja Šiška v nedeljo po sv. Jerneju (24. avgusta) od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne za vse trgovinske obrte;

3. v političnem okraju Logatec:

v rudarskem mestu Idriji tiste nedelje, ki na nje padejo prazniki sv. Florijana (4. maja), sv. Ahacija (22. junija) in sv. Barbare (4. decembra), od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne za vse trgovinske obrte;

4. v političnem okraju Radovljica:

na božji poti Brezje vse nedelje leta za medarsko blago in za devocijonalije od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne;

a) v dobi od 1. maja do vštetega 30. septembra vsakega leta vse nedelje od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne za vse trgovinske obrte;

b) v dobi od 1. oktobra enega leta do vštetega 30. aprila drugega leta od 7. ure zjutraj do 3. ure popoldne za vse trgovinske obrte, toda s to omejitvijo, da se smejo med tem obratnim časom pomožni delavci samo po 6 ur uporabljati; v krajih Jesenice in Sava:

tiste nedelje, ki pade nanje praznik sv. Valentina (14. februarja) in sv. Petra in Pavla (29. junija), od 7. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 1. do 5. ure popoldne za vse trgovinske obrte;

5. v političnem okraju Črnomelj:

v kraju Stari trg na Cvetno nedeljo in na prvo nedeljo v Adventu od 6. ure zjutraj do 1. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne za vse trgovinske obrte;

v kraju Vinica na nedelje, navedene pod II. B, potem šesto nedeljo po Veliki noči in v nedeljo po prazniku Marijinega imena, t. j. drugo nedeljo po 8. septembru, od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 6. ure popoldne za vse trgovinske obrte.

III.

V vseh tistih primerih, v katerih se izjemno uporabi dovoljenje nedeljskega dela v trgovinskem obrtu čez poldansko uro, je osebu v smislu člena X. zakona z dne 16. januarja l. 1895., drž. zak. št. 21, izjemoma dati prostor vsako drugo nedeljo, ali kadar bi se to ne dalo izvršiti, mu je dovoliti pol delavnika kot počitni dan.

Med uradne kraje c. kr. okrajnih sodišč, omejene v tem razglasu, ni všteto deželno stolno mesto Ljubljana.

§ 2.

Pisarniška dela v trgovinskem obrtu so ob nedeljah za osebe, ki je v to določeno, dopuščena od 8. do 10. ure dopoldne, vendar mora vhod v prodajniške prostore za občinstvo zaprt biti.

Isto velja tudi za pisarniška dela, ki se tičejo prodajanja pri proizvodnih obrtih; pisarniška dela, ki se tičejo proizvodnje samega, pa ob nedeljah sploh niso dopuščena.

Določila pričujočega razglasa stopijo v veljavnost tisti dan, ko se razglase v deželnem zakoniku.

Opomba: Ta uredba je bila v deželnem zakoniku razglašena dne 16. t. m.

Kmetijstvo.

Nevarnost vetrov in njene škodljive posledice za hosto.

Komaj so šele meseci pretekli, odkar smo v dnevnikih čitali o velikih škodah, povzročenih po vetrovih v hostah. Kako take uime nastanejo, je obče znano. Zato je velevažno vedeti, kako jih je preprečiti in kaj ukreniti, da se še zgode.

Po dolgotrajnem deževju nastopajoči zapadni veter, preobrne največ gozdnih dreves; izmed teh pa seveda najčešče jelovino, ker so listnata drevesa gola, ter lažje prebijejo naval. Tudi korenine so pri jelovini najplitveje. Nadalje opazujemo, da so hoste vetrovnim polomom tem huje izpostavljene, čim plitvejša je njihova ruša, čim više sega z mahom porasli prod. A najnevarnejši so vetrovi visokodrevesnim gozdom, koder trebamo vsestranski popolnostni razvoj vsakega posameznega drevesa. A zaradi te nevarnosti se ne sme misliti, da ne kaže vzgajati visokodrevesnih host; nikakor ne! Žalostno bi bilo, če bi se nepregledno daleč raztezalo pritlično grmičje „puščina“, kakor jo, žal, nahajamo po zanemarjenih posestvih. Visok les, ta da kmetu gmotnih sredstev na roko. Seveda so vetrovom najbolj na poti parobki gozda, potem preseke in posamezna stoječa drevesa frat.

Včasih pa vidimo podrto drevje celo v sredini gozda. Ker človek ne more neposredno vplivati na vetrove, se mora zadovoljiti s tem, da vse odstrani, kar bi utegnilo nevarnosti pospeševati.

Torej ne sekajmo parobja kar od kraja, temveč le tu pa tam poderimo kako drevo. Ravno tako ne podirajmo hoste od zahodne strani, če je pristopna južnim burjam, ampak od vzhodne.

Ne puščajmo posameznih smrek ali jelk po fratah, ker jih bode še prva burja prevrgla, temveč mecesen ali pa bukev, hrast, sploh drevesa z globoko segajočimi, krepkimi koreninami in redkejšimi vejami.

Da nam viharji drevja v sredi gozdov ne bodo ruvali, oziroma lomili, glejmo na to, da odstranimo šibka, krhka drevesa, že celo pa, če vsled kake rane gnijejo. Saj nas k temu napeljuje že vsakdanja potreba.

Pri čiščenju nasadov glejmo, da ostane vrhovje gozda sklenjeno, to se pravi, da ne sekamo tako tja v en dan in ne narejamo lukenj v gozdni strehi.

Pazimo na čiščenje vodovodov, strug in jarkov, sicer se zamaše ali založe in prva ploha izpodje korenine cele vrste dreves, ki potem popadajo. Tako

nastale vrzeli se ob priliki novih viharjev in nalivev večajo ter kaj lahko uničijo ves gozd.

Tudi brezobzirnost, škodoželjnost, oziroma sosedova sila lahko odpre uničevalno pot v naš gozd vetrovom, če njegova gozdna parcela sega v mojo. Tako posestno razmerje je gospodarska škoda; tamkaj pa, kjer je ohranitev gozda zaradi javne blaginje potrebna, pomeni javno škodo.

Skupni obrat ali snovanje gospodarskih zadrug so edini pripomočki proti temu zlu.

Preseke naj se prirejajo v ravnih črtah, brez voglov in kotov, kamor buta in se zaganja vihar. Istotako naj se ne seka in podira les v oddelkih iz sredine gozda in naj se ne izredi preveč po podiranju posameznih debel.

Kolovoze in širša pota prirejati, ne kaže po gozdu, če povzročajo sekanje lesa ali korenin v večjem obsegu. Tako obsekano drevo se pri prvi nevarnosti podere in viharju pot odpre.

Čim večje je drevo, tem večja je nevarnost, ker se vihar v vejevju lovi in dolgo deblo nevarnost pomnožuje.

Drevesa, ki so zrasla bolj na prostoru, imajo močnejše razvite korenine in so do tal vejnata. Taka drevesa se laglje branijo uničujoči sili burje. Seveda ne smemo pretiravati in zagovarjati predaleč segajoče prostornosti in obrasti drevja, ker ne služi gospodarskemu pridu.

Burja najrajše vrže, oziroma polomi ravnokar dorasla drevesa!

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Hroščar.

Prijatelja sem povabil na izlet. Pojdi — sem rekel — pojdi in premeriva tole pot. Kraj je — pravijo — prav lep: visoke gore, ozke doline, gole peči, temni gozdi, zeleni travniki, globoka jezera, šumeči slapovi, bistri studenci, deroče reke in kaj vem kaj še vse. Jutri vstaniva nekoliko bolj zgodaj; dan je dolg, in predno zaide solnce, bova mnogo videla, se pošteno izprehodila — saj veš, kako nam pisarniškim sužnjem dobro dé, če moremo na prostem nekoliko pretegniti okorele ude — in zvečer z nebeškimi občutki padeva Morfeju v naročje.

In takoj je bil prijatelj voljan. Kaj bi pa tudi ne bil; kar skomine so se mu delale, ko sem mu našteval krasote, ki jih bo gledal, in prijetnosti, ki jih bo užival. On, takó navdušen za vse lepo, naj bi izpustil táko priliko!

Komaj se je zjutraj zaznal dan, že me je prijatelj budil iz spanja: Krasno jutro, da nikdar lepšega; kar odriniti bo treba, ti, lenoba, pa mehkužiš grešno telo v pernicah; izvleci že vender svojega